

**REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE**

KLASA: UP/I-012-01/24-05/14

URBROJ: 507-03/04-24-1

Zagreb, 21. travnja 2024.

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo), OIB: 79269920246, odlučujući o prigovoru političke stranke ODLUČNOST I PRAVEDNOST - OIP, Zagreb, Đorđićeva ulica 15, OIB: 77969126343 zbog nepravilnosti u postupku provedbe izbora zastupnika u Hrvatski sabor 2024., na osnovi članka 98. stavka 2. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 66/15 - pročišćeni tekst, 104/15 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015., 48/18 i 98/19), na sjednici održanoj 21. travnja 2024. donijelo je

R J E Š E N J E

Odbija se prigovor političke stranke ODLUČNOST I PRAVEDNOST – OIP kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Državno izborno povjerenstvo zaprimilo je 19. travnja 2024., putem elektroničke pošte, prigovor političke stranke ODLUČNOST I PRAVEDNOST - OIP (dalje: podnositelj prigovora) zbog nepravilnosti u postupku provedbe izbora zastupnika u Hrvatski sabor koje se u bitnome odnose na rad biračkih odbora prilikom glasovanja i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Podnositelj prigovora „izričito traži utvrđivanje broja izašlih birača i broja listića po svakom izbornom mjestu u RH te ponovno prebrojavanje izbornih rezultata od strane tvrtke referentne za navedeni posao iz RH ili EU.“ Obrazlažući razloge podnošenja prigovora podnositelj prigovora navodi da su „iz svih 11 izbornih jedinica primili izvješća naših članova i drugih građana da je tijekom izbornog procesa došlo do manipulativne obrade i to na način da su mijenjane glasačke kutije, da su pojedine glasačke kutije na otvaranju birališta već u sebi sadržavale glasačke listiće te da je broj glasačkih listića bio znatno veći od broja onih koji su pristupili glasovanju“.

Dalje iznosi mišljenje da je riječ o „organiziranom kriminalnom djelovanju u izbornom procesu suprotno izbornom zakonu i suprotno Ustavu Republike Hrvatske.“

Također navodi da „iz nekoliko gradova i općina ima dojavu osoba koje su glasovale za političku stranku ODLUČNOST I PRAVEDNOST – OIP, a da u naknadnoj provjeri za to biračko mjesto glasa za navedenu političku stranku nije bilo“.

U daljnjim navodima iznosi „izravnu i osnovanu sumnju da je tvrtka APIS manipulirala podacima te traži da se sve navedeno istraži i ispita“.

Završno navodi da je „djelovanje tvrtke APIS u javnosti potpuno kompromitirano“, a da su, „osim dojave koju su primili 15. travnja 2024., dobili daljnje dojave od samih zaposlenika APIS-a da je predsjednik uprave APIS-a, Saša Bilić, naložio primjenu algoritma te su glasovi OIP-a bili pripisivani drugim strankama“ te traži hitnu provjeru svih navoda.

Prigovor je neosnovan.

Člankom 69. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 66/15 - pročišćeni tekst, 104/15 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015., 48/18 i 98/19, dalje: Zakon) propisan je sastav biračkih odbora koji izravno provode glasovanje birača na biračkim mjestima te osiguravaju pravilnost i tajnost glasovanja. Birački odbor čine predsjednik i četiri člana, te njihovi zamjenici. Predsjednik biračkog odbora i njegov zamjenik nisu članovi niti jedne političke stranke, dok po dva člana i zamjenika određuje većinska politička stranka ili koalicija, a po dva člana i zamjenika oporbene političke stranke ili koalicije sukladno stranačkom sastavu Hrvatskoga sabora na dan stupanja na snagu odluke o njegovom raspuštanju. Upravo ovako propisanim sastavom biračkih odbora ostvaruje se dodatna kontrola njihova rada.

U odnosu na navode podnositelja prigovora da su „iz svih 11 izbornih jedinica primili izvyješća naših članova i drugih građana da je tijekom izbornog procesa došlo do manipulativne obrade i to na način da su mijenjane glasačke kutije“ točno je da su glasačke kutije na pojedinim biračkim mjestima mijenjane iz razloga što su glasačke kutije koje su korištene bile pune i u njih više nije stalo glasačkih listića, a zamjena glasačkih kutija obavljena je na način propisan točkom V. 5. Podsjetnika za rad biračkih odbora objavljenog na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva. Naime, navedenom točkom propisan je postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja. U slučaju da se za vrijeme glasovanja glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju. Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora, već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora. Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Nadalje, u odnosu na dio navoda iz prigovora da su se prilikom zatvaranja glasačkih kutija u nekima već nalazili glasački listići, napominje se da promatrači koji su promatrali rad biračkih odbora imali su pravo i bili su u mogućnosti nazočiti i promatrati rad biračkih odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja. Prilikom pripreme za početak glasovanja članovi biračkog odbora dužni su između ostalog pregledati glasačke kutije i nakon što se uvjere da je glasačka kutija prazna, na mjestu na kojem se otvara zatvoriti sigurnosnom naljepnicom (na način kako je to objašnjeno u priloženoj shemi uz glasačku kutiju) na način propisan točkom III. 2. već spomenutog Podsjetnika za rad biračkih odbora.

Po završenom glasovanju i zatvaranju biračkih mjesta birački odbori pristupaju utvrđivanju rezultata glasovanja, u skladu s člancima 84. i 85. Zakona, a što su birački odbori nakon zatvaranja biračkih mjesta i učinili.

U članku 85. stavku 2. propisan je postupak u slučaju ako se prilikom prebrojavanja glasova utvrdi da je glasovao manji broj birača od broja glasova u glasačkoj kutiji odnosno kako navodi podnositelj prigovora „da su pojedine glasačke kutije na otvaranju birališta već u sebi sadržavale glasačke listiće te da je broj glasačkih listića bio znatno veći od broja onih koji su pristupili glasovanju“. U tom slučaju, ako bi bio utvrđen veći broj glasačkih listića od broja birača koji su pristupili glasovanju, tada bi se sukladno zakonskoj odredbi ponavljalo glasovanje na tom biračkom mjestu. Upravo opisana situacija utvrđena je na ovim izborima zastupnika u Hrvatski sabor na dva biračka mjesta te je na tim biračkim mjestima određeno ponavljanje glasovanja.

Državno izborno povjerenstvo podsjeća da pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal. Promatrači između ostalog, imaju pravo nazočiti radu biračkog odbora za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkih odbora, nazočiti primopredaji izbornog materijala, upozoravati na uočene nepravilnosti, stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti Zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora.

S tim u svezi, potrebno je istaknuti da je rad izbornih tijela, u pravilu rad biračkih odbora na ovim izborima zastupnika u Hrvatski sabor promatralo ukupno 5333 promatrača, od toga je za promatranje na biračkim mjestima na području Republike Hrvatske bilo prijavljeno 5246 promatrača, dok je za promatranje na biračkim mjestima u inozemstvu prijavljeno 87 promatrača. Navedene promatrače predložio je 21 predlagatelj, koji su većinom bili izborni sudionici te nekoliko nevladinih udruga i koji su uz naprijed navedenu kontrolu rada članova biračkih odbora kroz propisani sastav biračkih odbora, dodatna kontrola zakonitog odvijanja izbornog procesa. Podnositelj prigovora nije iskoristio pravo promatranja izbornog postupka, provedbe izbora te rada izbornih tijela, odnosno nije podnio zahtjev za promatranje iako je na to bio ovlašten kao predlagatelj lista na ovim izborima zastupnika u Hrvatski sabor.

Nadalje, nakon utvrđivanja rezultata glasovanja na biračkom mjestu, birački odbor u skladu s člankom 86. Zakona popunjava zapisnik o radu biračkog odbora na način da unosi podatke o broju birača prema izvratku iz popisa birača, koliko je birača glasovalo po izvratku iz popisa birača, a koliko na temelju potvrde nadležnog državnog tijela i koliko ukupno, koliko je birača glasovalo za izbornu jedinicu prema mjestu prebivališta, a koliko za izborne jedinice za izbor predstavnika nacionalnih manjina, koliko je glasova dobila svaka lista, odnosno koliko je preferiranih glasova dobio pojedini kandidat na toj listi, koliko je glasova dobio pojedini kandidat za izbor zastupnika nacionalnih manjina te koliko je glasačkih listića proglašeno nevažećim.

Pisane primjedbe na zapisnik ovlašten je dati svaki član biračkog odbora. Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici. Svaki član biračkog odbora i svaki zamjenik ima pravo na presliku ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora, koji svojim potpisima ovjerovljuju svi članovi biračkog odbora.

Zapisnici o radu biračkih odbora u izbornom postupku imaju pravnu snagu javne isprave (službenog dokumenta) koje stajalište o vjerodostojnosti zapisnika kao službenog dokumenta je izrazio i Ustavni sud u svojim odlukama i to broj: U-VIIA-2980/2013 od 24. od 24. svibnja 2013. i broj U-VIIA-3259/2015 od 4. kolovoza 2015.).

Nadalje, zapisnike o radu s ostalim izbornim materijalom birački odbor dostavlja općinskom ili gradskom izbornom povjerenstvu, a birački odbori u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske Državnom izbornom povjerenstvu, a što je i na ovim izborima učinjeno u skladu sa zakonskim odredbama.

Navedena izborna povjerenstva zapisnike o svom radu s ostalim izbornim materijalom dostavljaju izbornom povjerenstvu izborne jedinice, koja povjerenstva također o svom radu vode zapisnike na koje svaki član navedenog povjerenstva može staviti primjedbu te isti potpisuju svi članovi navedenog povjerenstva. Izorno povjerenstvo izborne jedinice zbraja rezultate glasovanja na biračkim mjestima na svom području te izborne rezultate na svom području dostavlja Državnom izbornom povjerenstvu.

Rezultati glasovanja sa biračkih mjesta, koje su utvrdili članovi biračkih odbora, unijeti su u informatički sustav pod nadzorom nadležnog izbornog povjerenstva, na način da su podaci iz svakog zapisnika o radu biračkog odbora unijeti u sustav dva puta od strane dva različita operatera.

S tim u svezi posebno se napominje da utvrđivanje broja glasova nije u nadležnosti tvrtke koja je zadužena za provedbu informatičkih procesa u provedbi izbora, kako to u svom prigovoru navodi podnositelj prigovora „...da je predsjednik uprave APIS-a, Saša Bilić, naložio primjenu algoritma te su glasovi OIP-a bili pripisivani drugim strankama“. U nadležnosti navedene tvrtke je, između ostalog, proces kojim se omogućava obrada od strane biračkih odbora utvrđenih te od strane dva različita operatera unijetih rezultata glasovanja.

Za istaknuti je da je za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva zahtjeve za promatranje podnijelo troje predlagatelja, koji su prijavili ukupno 17 promatrača. Pritom se napominje da pravo promatranja rada Državnog izbornog povjerenstva uključuje i mogućnost promatranja rada/funkcioniranja informatičkog procesa pri obradi rezultata glasovanja, a koje pravo su iskoristili promatrači jedne nevladine udruge koji su promatrali funkcioniranje informatičkog procesa po zatvaranju birališta, odnosno tijekom obrade rezultata glasovanja, na koje funkcioniranje nisu zaprimljene primjedbe.

Uzimajući u obzir sve navedeno, Državno izorno povjerenstvo ocijenilo je da podnositelj prigovora u prigovoru iznio paušalne navode, osobito se to odnosi na navode „...da iz nekoliko gradova i općina ima dojavu osoba koje su glasovale za političku stranku ODLUČNOST I PRAVEDNOST – OIP, a da u naknadnoj provjeri za to biračko mjesto glasa za navedenu političku stranku nije bilo“, koje nije potkrijepio niti jednim dokazom te da isti predstavljaju subjektivno mišljenje podnositelja prigovora o ispravnosti postupanja biračkih odbora u provedbi izbora zastupnika u Hrvatski sabor.

Takvi općeniti navodi ne mogu biti osnova za ponovno prebrojavanje glasačkih listića na biračkim mjestima, kako to traži podnositelj prigovora.

Za izborne postupke vrijedi načelo prema kojem su ti postupci strogo formalni pa stoga i pravna zaštita u tim postupcima podliježe strogo formalnim pravilima. Razlozi zbog kojih se ponovno prebrojavanje glasačkih listića može iznimno dopustiti uvijek moraju biti

objektivno opravdani, dostatni i relevantni te detaljno i jasno obrazloženi, kako se to navodi i u Odluci Ustavnog suda broj: U-VIIA-3278/2013 od 11. lipnja 2013.

Slijedom svega navedenog, Državno izborno povjerenstvo na osnovi članka 98. stavka 2. Zakona odlučilo je kao izreci ovoga Rješenja.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovoga Rješenja podnositelj prigovora ima pravo podnijeti žalbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Žalba se podnosi Ustavnom sudu Republike Hrvatske, putem Državnog izbornog povjerenstva, Zagreb, Visoka 15, u roku od 48 sati, računajući od isteka dana kada je primljeno pobijano rješenje.

Dostaviti:

1. Političkoj stranci ODLUČNOST I PRAVEDNOST - OIP, kvk@oip.com
2. Arhiva, ovdje